

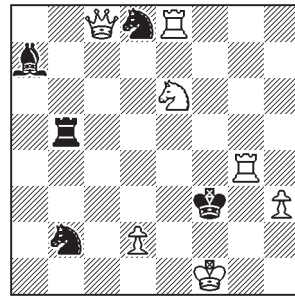
Nowotny-perhe laajenee II

Artikkelini 1. osassa tehtävästä 2 (Kempe) jäi pois muunnelma 1.- Rd3 2.Rec6#, joka on tehtävän kolmas täyspuolustus. Hassu ja varsin sopiva sattuma oli, että saman lehden kirjoittelussa ”Pari tehtävälän jutelmaa” (TN 6/2013, s. 210–211) oli Leo Valven kertomus suomalaisen nowotнын synyhistoriasta. Harvoin on teeman synty kuvattu noin tarkasti!

Kirjoitelmani I osassa jouduin niin ”maantieteen” lumoihin, että unohdin esitellä *Bernard-Nowotнын*, joka on saanut nimensä sveitsiläislaattija Edmond Bernardin (1923–1981) mukaan. Degener (s. 69) määrittelee teeman näin: ”Nowotнын valintaa uhanmuutoksiin. Houkutuksessa ja ratkaisussa tuottavat samalle ruudulle tapahtuvat alkusiirrot eri kaksoisuhat, jotka musta pystyy samoilla puolustussiirroillaan vain erittelemään.” Teeman ”isän” 26 on Degenerin valitsema esimerkki: 1.Dc5? ~ 2.Rg5,Rd4#, 1.- Lxc5 2.Rg5#, 1.- Txc5 2.Rd4#, 1.- Rxe6! **1.Rc5!** ~ 2.Df5,Te3#, 1.- Lxc5 2.Df5#, 1.- Txc5 2.Te3# (1.- Re6 2.Dc6#). Sievä meredith, vaikka houkutuksen kumous onkin karkea (= uhkanappulan lyönti). Minulla on vähän semmoinen kutina, että joku olisi keksinyt teeman jo ennen monsieur Bernardia, mutta en pysty todistamaan mitään

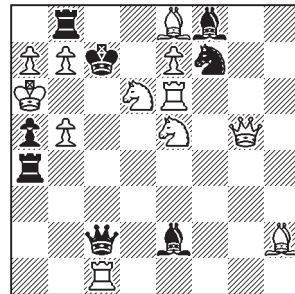
Ennen kuin siirryn kokonaan uusille Nowotny-laitumille, katson tarpeelliseksi esitellä pari Nowotnya

N26. Edmond Bernard
Schweizerische Schachzeitung
XII/1977

2# 7+5

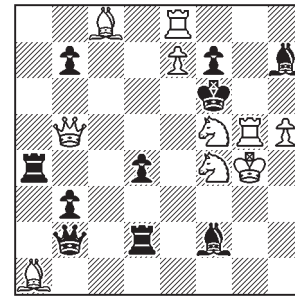
N27. Michael Lipton
2. palk. *British Chess Magazine*
1967

2# 12+8

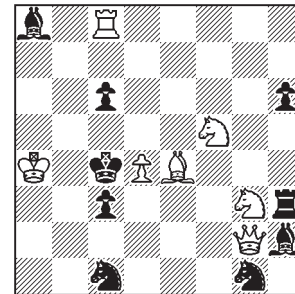
kolmoisuhin, mikä vaatiikin mustalta kolme teemanappulaa, joista yksi on kiinnitetty. Tehtävässä 27 esiintyy *syklinen englantilainen Nowotny*, ja taitava brittiläislaattija esittää teeman 2-kertaisena, houkutuksessa ja ratkaisussa, ja esipeli on vakuutena siitä, että rakenne on moitteeton: *1.- Ta8

N28. Yves Cheylan & Matti Myllyniemi
Kum. *Suomen Shakki* 1977

2# 10+10

N29. Vjatseslav Pil'tsenko
Šahmaty 1977

2# 7+9

2.bxa8R#, 1.- Tc8 2.bxc8D,T#, 1.- Txe8 2.Rxe8#, 1.- Dc6+ 2.Txc6#, 1.- Lxb5+ 2.Rxb5#, 1.Rec4? (2.Rdxf7,b6,Dc5#), 1.- Dxc4 2.Rdxf7#, 1.- Txc4 2.b6#, 1.- Lxc4 2.Dc5#, 1.- Txe8!; **1.Rdc4!** (2.Rexf7,b6,Tc6#), 1.- Dxc4 2.Rexf7#, 1.- Txc4 2.b6#, 1.- Lxc4 2.Tc6# (1.- Lxe7 2.Dxe7#).

Myös suomalainen Nowotny taipuu esitettäväksi syklisesti kolmoisuhin, kuten 28 todistaa: 1.R5~? d3! 1.Re3? dxe3! **1.Rxd4!** (2.Rd5,De5,Db6#), 1.- Lxd4 2.Rd5#, 1.- Txd4 2.De5#, 1.- Dxd4 2.Db6#. Kummassakin tapauksessa sykliikka on laatua AB-BC-CA, eli musta nappula A katkoo B:tä, B katkoo C:tä ja C katkoo A:n linjan, eli kehät ovat suljettuja (alkavat samalla kirjaimella kuin loppuvatkin), joskaan eivät täydellisiä, sillä yksi jäsen jää aina puuttumaan, eli kukin jäsen katkoo vain yhden nappulan linjan, ei kahden.

Anti-Nowotny

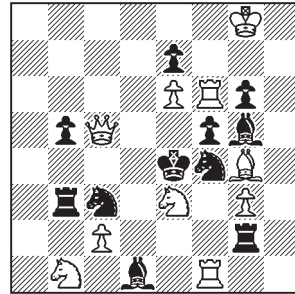
Anti-Nowotny voi kontekstista riippuen tarkoittaa ainakin kahta asiaa, mutta 2#-teemana Degener kuvaa sen näin: ”Kahden mustan [erikulkuisen] nappulan leikkauspisteen miehittää [jo alkuasemassa] valkea nappula. Katkot hyödynnetään joko esipelissä tai houkutuksessa. Ratkaisun alkusiirroissa valkean teemanappula siirtyy avaten mustan molemmat teemalinjat” (Degener, 38). Esimerkiksi hän antaa tehtävän 29: 1.Td8? (2.Re3#) Txc3! 1.Df2? (2.Rd6#) Lxc3! **1.Re2!** (2.Dg8#), 1.- Tg3 2.Rd6#, 1.- Lg3 2.Re3# (1.- c5 2.Txc5#). Houkutuspelissä valkean katkonappula mahdollistaa uhkaukset.

Norjalaislaatijan 30 esittää *naamiodun anti-Nowotny*. Itse Nowotny-piste sijaitsee e3:ssa, mutta se on mustien ratsujen naamioima. Valkea avaa alustavasti naamioidut linjat siirtäen Re3:a, ja puolustusiiirroillaan musta avaa teemanappuloiden (mTb3 ja mLg5) linjat. Esipeli osoittaa mustan kummankin teemalinjan olevan aluksi suljettu: *1.- Rfe2 2.Lf3,Rd2#, 1.- Rce2 2.Lf3,Rd2# Alkusiirto **1.Rxf5!** (2.Dd4#) uhkaa vain yhtä mattia, mutta Nowotny-vaikutus paljastuu pian: 1.- Rfe2 2.Lf3#, 1.- Rce2 2.Rd2#. Runsaat sivumuunnelmat: 1.- Td2 2.Rxd2, 1.- Lxf6 2.Txf4, 1.- gxf5 2.Lxf5#, 1.- Rxe6 2.Txe6#, 1.- Tb4 2.Rxc3#.

Edellisissä tehtävissä anti- tarkoitti siis siirron ”peruutusta”, kuten 2#-tematiikassa yleensäkin.

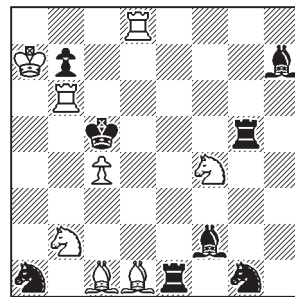
Uussaksalaisessa terminologiassa anti-Nowotny tarkoittaa aivan muuta: mustan vastasommitelmaa, jolla se pyrkii torjumaan tai tekemään tyhjäksi valkean Nowotny-uhan. Tehtävä 31, joka on mielestäni 1900-luvun upeimpia 3#-tehtäviä, havainnollistaa ideaa. Alkusiirto **1.Lg4!** uhkaa Nowotnya 2.Lf5 Txf5/Lxf5 3.Rd3/Td5#, jonka musta torjuu *antikriittisellä* T:n siirrolla 1.- Tge5, mutta joutuuikin samalla Wurzburg-Plachutta-katkon uhriksi: 2.Re6+ Txe6 3.Td5#. Samoin käy toisen T:n: 1.- Tee5 2.Td5+ Txd5 3.Re6#. Jos mL yrittää anti-Nowotnya, se joutuu haitallisen itsekatkon uhriksi: 1.- Lb1 2.Ld2 Rc2 3.Rfd3#. Hyvät lisämuunnelmat 1.- Rh3 2.Lf3 ~ 3.Tb5# ja 1.- Rc2 2.Le6 Txe6 3.Rxe6#.

N30. Roald Bukne
L'Echiquier Belge XI/1989

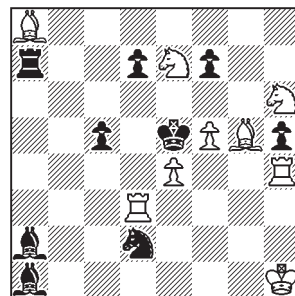
2# 10+11

N31. Karl A.L. Kubbel
1. palk. Svjzda Minsk 1928

3# 8+8

N32. Wieland Bruch
4. kum. Schach 1980

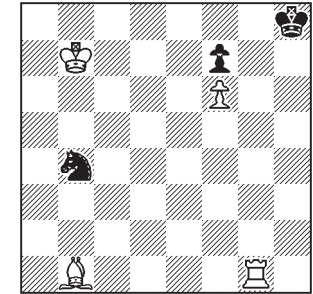
2# 9+9

Itse-Nowotny ja valkeat
Nowotnyt

Seuraavan Nowotny-variantin Degener on nimennyt Selbst-Nowotnyksi, eikä ole sille keksinyt parempaa nimitystä kuin suoran käänkövastineen *itse-Nowotny*, jonka Degener kuvaa näin: ”Musta kumoo valkean ensimmäisen asteen kaksoisuhkauksineen siirtymällä valkean tornin ja lähetin leikkauspisteeseen. Jatketulla hyökkäyssiirollaan valkea itse miehittää tämän leikkauspisteen, jolloin se luopuu kaksoisuhkauksesta. Kahdessa muunnelmassa nämä uhkaukset kuitenkin palaavat mattisiirtoina takaisin”. (Degener, 376) Esimerkkinä on tehtävä 32. *1.- d5 2.Rxf7#, 1.- d6 2.Rc6#, 1.- Rxe4 2.Txe4# on jatkettua hyökkäystä rikastava esipeli. Houkutus 1.Reg8? (2.Lf6,Lf4#), 1.- Ld5 2.Txd5#, mutta 1.- d5! Ratkaisu **1.Rd5!** (2.Rxf7#) yksin uhkauksin, mutta temaattiset uhkaukset palaavat muunnelmammatteina 1.- d6 2.Lf6#, 1.- Rxe4 2.Lf4#. Lisämuunnelmat 1.- Lxd5 2.Txd5# ja 1.- Kd6 2.Rxf7#.

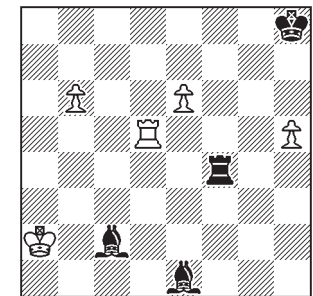
Edellisen tehtävän tarkoitus oli myös pohjustaa tietä *valkealle Nowotnylle*, eli mustan puolustustarkoituksessa suorittamille Nowotny-katkoille. Kolmisiirtoinen 33 on yksinkertainen kouluesimerkki, jossa valkea välttää anti-Nowotnyyn valitsemalla oikean pystyrivin mattihyökkäykselleen: 1.Tc1? Rc2! 2.Lxc2/Txc2 Kg8!/Kh7! 1.Td1? Rd3! 2.Lxd3/Txd3 Kg8!/Kh7! **1.Te1!** Rd3/Rc2 2.LxR.

N33. Herbert Hultberg
Schackvärlden XII/1942

3# 4+3

N34. Franz Sackmann
Deutsche Schachblätter 1910

+ 5+4

Nowotny lopputehtävissä

Valkeasta Nowotnysta puhuttaessa ei voi sivuuttaa klassikkoa 34, joka samalla on esimerkki *kameleontti-Nowotnysta*, eli Nowotny-katkoista, jotka tapahtuvat samassa tehtävässä erivärisillä ruuduilla: 1.e7 Te4 2.b7 Lg3 3.Te5 Txe5/Lxe5 4.b8D+/e8D+; 1.- La4 2.b7 Tb4 3.Tb5 Lxb5/Txb5 4.b8D+/e8D+.

Lopputehtävät ovat olleet poikkeuksellisen hyvä kasvualusta Nowotny-tulkinnoille moniin muihin

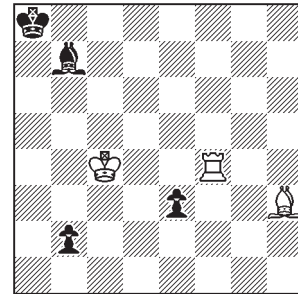
tehtäväideoihin verrattuna. Lopputehtävissä **35** musta yrittää samaa kuin valkea edellisessä tehtävässä, mutta valkean tarkat välisiirrot tekevät aiheet tyhjiksi: 1.Tf8+ Ka7 2.Lf5 e2 3.Te8 Le4 4.Te7+! Ka6 (4.- Kb6/Kb8 5.Txe4 b1D 6.Te6+/Te8+) 5.Lxe4 (5.Txe4? b1D 6.Te6+ Db6) e1D 6.Lb7+.

Rinnakkaiset ja peräkkäiset Nowotnyt

Nowotny on osoittautunut joustavaksi teemaksi. Yksi esimerkki on sen laajennettavuus 3#-alueelle, mikä antaa mahdollisuuden *peräkkäisten ja rinnakkaisten Nowotny-katkojen* esittämiseen. Aikamme eturivin 3#-laatijan Robin C. O. Matthews **36** tarjoaa jälkimmäisistä klassisen esimerkin. Alkusiirto **1.b4!** luo puolittain hiljaisen uhan 2.Lxb1 Kb3 3.Ta3#. Sitten alkaa Nowotny-ilotulitus: 1.- Lb7 2.Tc5 (3.Rb5,Lxd4#), 1.- Ld5 2.Tbb6 (3.Rb5,Lxd4#), 1.- Txb5 2.Dd5 (3.Rxb5,Re4#, 1.- Lb6 2.Td5 (3.Rb5,-Re4#), 1.- Lc5 2.Tb7 (3.Rb5,Re4#), 1.- Thxb5 2.Tab6 (3.Rxb5,Lxd4#), ja yhteensä neljällä ruudulla esiintyvän kuuden Nowotny-muunnelman täydentää sivumuunnelma 1.- Rd2 2.Ta3+.

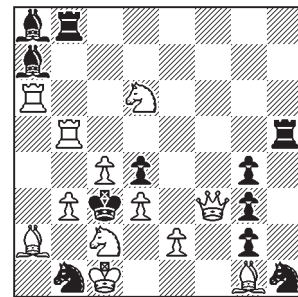
Kiinnostava 3#-tulkinta on **37**, jossa esiintyy sekä peräkkäisiä että rinnakkaisia Nowotny-katkoja uus-saksalaisessa kontekstissa. Koettelmat 1.d6? ja 1.Ld6? kumoaa 1.- Txd6! ja 1.- Lxd6!. Nowotny-esitoimi **1.Rf7!** uhkaa uutta Nowotny-katkoa 2.Rd6+! Txd6/

N35. Viktor A. Jakovenko *Sotsialistišeskyj Donbass 1966*

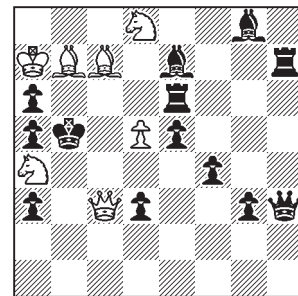
+ 3+4

N36. Robin C.O. Matthews *Palk. British Chess Magazine 1957*

3# 12+11

N37. Erich Zepler *3. palk. Brunner MT 1948*

3# 7+13

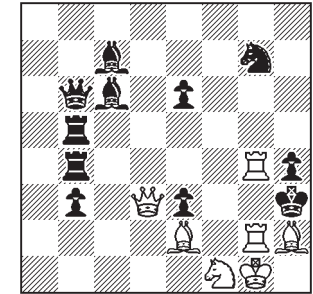
Lxd6 3.Db3/Lc6#. Muunnelmissa 1.- Txf7 2.d6 ja 1.- Lxf7 2.Ld6 Nowotny-katkoin koettelmat toteutuvat.

Puhtaita peräkkäisiä Nowotny-katkoja tarjoaa 4# **38**, joka sattui jäämään hyvin mieleeni toimiessani tuolloin lähdelehden toimittajana. Tehtävä pääsi niukasti mutta ansaitusti ajankohdan Fide-albumiin. Hyvät Nowotny-houkutukset 1.Le5? Lxg2! ja 1.Te4? Tg5! toimivat loogisina johdantoina alkusiirrolle **1.Dd5!**, jonka sisältämät useat uhkaukset musta pystyy torjumaan temaattisilla lyönneillä d5:een: 1.- Txd5 2.Le5! (3.Th2#) Lxe5 3.Tf4! (4.Lg4,Th2#), 1.- Lxd5 2.Te4! (3.Lg4#) Txe4 3.Lf4! (4.Lg4,Th2#). Sivumuunnelma 1.- Dd4 2.Txd4 Txd4 3.Lf4[xc7] on dualistinen.

Nowotny apu- ja itsematissa

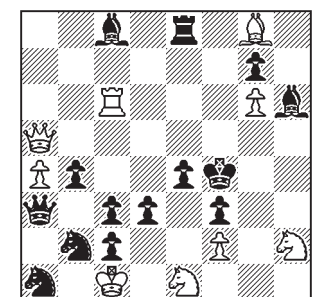
Nowotny taipuu esitettäväksi kaikenpi-tuisissa mattitehtävissä ja lopputehtävissä, mutta myös itsemateissa ja ehkä hiukan yllättäen jopa apumateissa. Ensimmäiseksi on esiteltävä *moskova-lainen Nowotny*, joka on nimenomaan itsemateiteema. Tehtävä **39** havainnollistaa, mistä on kysymys. Houkutus 1.Le6? uhkaa 2.De5+ hyödyntäen vain toisen Nowotny-katkoista. Jos 1.- Txe6, valkea hyödyntää nyt myös toisen: 2.Df5+. Sivumuunnelma 1.- c2 2.Tc4+ ja kumous 1.- Rb3+! Toisessa houkutusessa kaikki sujuu toisin päin: 1.Te6? (2.Df5+) Lxe6 2.De5+. Sivumuunnelma 1.- e3 2.Rxd3+ ja kumous

N38. Andrej Lobusov & Andrej Spirin *1. palk. Suomen Shakki 1987-88*

4# 7+11

N39. Jakov Vladimirov *Kum. Probleemblad 1980*

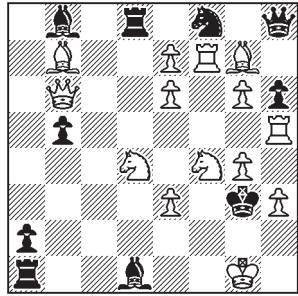

i#2 9+14

1.- Tf8! Eräänlainen vuorotteluteema siis. Ratkaisu on **1.Tc4!** (2.Rxd3+) Td8/La6 2.De5+/Df5+. Alkuaseman torjumaton shakkaus 1.- Rb3+ on vakava puute, mutta ei vienyt tuomarin yöunia.

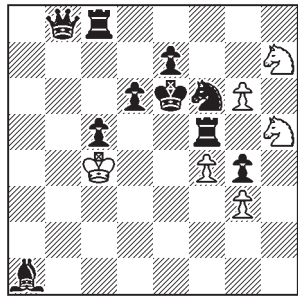
Tehtävän **40** yksi huomattavimmista 1900-luvun jälkipuoliskon laatijoista oli erityisesti perehtynyt Nowotny-tematiikkaan muun muassa monisiirtoisissa mattitehtävissä, mutta tällä

N40. Milan R. Vukcevic
1. palk. Chess Life 1991

3# 14+10

N41. Roman Fjodorovitš & Jevgen M. Gavriliv
1. palk. Uljanovskaja pravda 1984

a#2 6+10

kertaa ihailemme hänen itsemättään. Houkutuspeli 1.Tf6? (2.Rde2+) Txd4! ja 1.Lf6? (2.Rfe2+) Lxf4! perustelee Nowotny-katkon tarpeellisuuden alku-siirrossa. **1.Dd6!**, joka uhkaa 2.Rd5+ L/Txd6 3.Tf3+. Muunnelmat 1.- Txd6 2.Lf6! ~ 3.Rfe2+ Lxe2# ja 1.- Lxd6 2.Tf6! ~ 3.Rde2+ Lxe2#. Lisämuunnelmat 1.- Rxc6/Rxe6 2.Rxc6+/Rfxe6+ T,Lxd6 3.Tf3+. Nowotny-alkusiirto ja päämuunnelmissa valkea Grimshaw.

Epätavalliseksi Nowotny-katkon tekee kaksoisuhan puuttuminen.

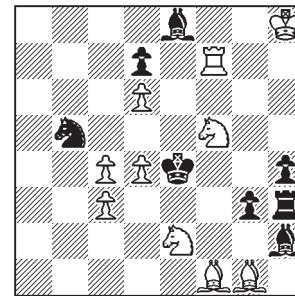
Epätavallisista katkoista voi myös puhua Nowotny-apumattien yhteydessä. Niissä kysymys on ennen muuta siitä, miten valkea onnistuu häviämään tempon ja siitä, että Nowotny'n menestyksellisyys perustuu ”yhteistoiminnan hengessä” tapahtuvaan temaattiseen lyöntiin juuri ”oikealla” nappulalla. **41** on hyvä esimerkki: 1.Rd7 R7f6 2.Txf6 Rg7#, 1.Re8 R5f6 2.Lxf6 Rf8#.

Suomalainen Nowotny a#-tehtävässä on melkoinen harvinaisuus, enkä tiedä, onko muita esimerkkejä kuin **42** olemassa. Valkean on 1. siirrollaan annettava mustalle siirto, joka ei torju mattisiirtoja 2.- Rxd6 ja 2.- Rxc3, jotka suojaavat mK:n jäljelle jäävät pakoruudut d3 ja f3. Eli koetelma 1.Rxd6 Re~? 2.g2 Rxd6? ja ratkaisu 1.Rxd6 Rexg3! 2.Txg3 Rxd6#, toinen koetelma 1.Rxc3 Rf~? 2.g2 Rxc3? ja ratkaisu 1.Rxc3 Rfxg3! 2.Lxg3 Rxc3#.

Ennätyksiä

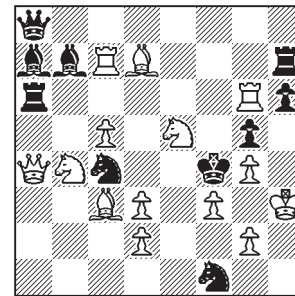
Tässäkin kirjoitelmani osassa olen jo esitellyt pari tehtävää, joita voinee kutsua ennätyksiksi. Tehtävässä 38 esiintyy rinnakkaisissa muunnelmissa yhteensä 6 eri Nowotny-katkoa 3 siirron mattitehtävässä. Tehtävässä 40 on peräkkäisiä Nowotny-katkoja 3+3 monisiirtoisessa. Tehtävässä **43** esiintyy seitsemän Nowotny-katkoa *samassa ruudussa*, kuusi niistä tietysti houkutussiirtoina. 1.c6? (2.Rd5,Tf6#)

N42. Marjan Kovačević, Reto List & Markus Ott
2. palk. Sredba na solidarnosta 1983

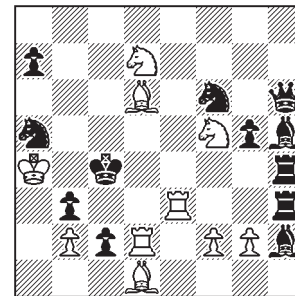
a#2 10+8

N43. Johan C. van Gool
Journal de Genève 1978

2# 14+10

N44. Michael Lipton
Erik.palk. The Problemist 1963

2# 10+12

Ld4!, 1.Rbc6? (2.Dxc4,Tf6#) Rg3!, 1.Rec6? (2.Rd5,Tf6#) Rfe3!, 1.Dc6? (2.Rd5,Tf6#) Rce3!, 1.Lc6? (2.Rd5,Tf6#) Dd8!, 1.Tgc6? (2.Rd5,Rg6#) Dg8!, **1.T7c6!** (2.Rd5,Tgf6#) 1.- Rfe3 2.g3#. Aika huikea tekninen taidonnäyte. Harmi tietysti, että oikean alkusiirron tekevä nappula on muissa vaiheissa tarpeeton.

En tiedä satavarmasti, mikä on 2#-tehtävissä ehdoton ennätys, mutta **44** on hyvä kandidaatti: seitsemän Nowotny-katkoa houkutuksissa, kahdeksas ratkaisussa. 1.f3? (2.Tc3,Le2#) cxd1R!, 1.Rg3? (2.Tc3,Re5#) Td4!, 1.Tg3? (2.Re3,Re5#) Te4!, 1.g4? (2.Le2,Td4#) cxd1D!. 1.f4? (2.Re5,Td4#), Rc6!, 1.Lf4? (2.Rd6,Td4#) Rxd7!, **1.g3!** (2.Tc3,Re5#).

En malta olla vielä esittelemättä vanhaa monisiirtoista, jonka esittämän teeman olen ristinyt *epäsymmetriseksi Nowotnyksi*. Määritelmä: ”Alkusiirrollaan valkea nappula siirtyy vastustajan kahden erikulkuisen nappulan leikkauspisteeseen uhaten välittömästi hyödyntää vain toisen katkoista. Kun vastustaja torjuu välittömän uhan lyömällä leikkauspisteeseen, alkusiirto osoittautuu myöhemmin myös toisen teeman nappulan katkoksi”. Voisi ehkä

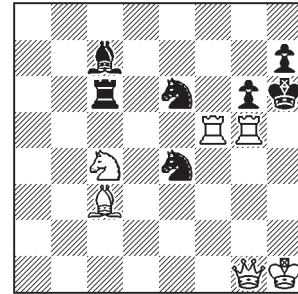
muotoilla paremminkin, mutta tarkoit-
tamani tehtäväesimerkki on **45: 1.Rd6!**
(2.Dh2,Rf7#), 1.- Lxd6 2.Th5+ gxh5
3.Lg7+ Rxg7 4.Dg5+ Rxg5 5.Tf6#.
Sivumuunnelmat 1.- Txc3 2.Dh2+
Th3 3.Dxh3+ Kg7 4.Tf7+ ja 1.- Re~+
2.DxR Txc3 3.Dh2 + Kg7 4.Tf7+.
Toinen uhkaus 2.Rf7# on tietysti te-
maattisesti häiritsevä, mutta samalla
teknisesti välttämätön.

Lopuksi

Lähes päivälleen 160 vuotta sitten
itävaltalais-tšekkiläinen Anton Nowot-
ny julkaisi ensiesityksensä teemasta,
joka myöhemmin nimettiin hänen
mukaansa. Se oli yksi joukosta leik-
kauspistesommitelmia, jotka näkivät
päivänvalon Henry Lovedayn intialai-
sen (julkaistiin 1845) vanavedessä niin
sanotun siirtymäkauden (1845–1865)
aikana, joka oli yksi tehtäväshakin
hedelmällisimpiä ajanjaksoja. Sieltä
hakivat myöhemmin Johannes Kohtz
ja Carl Kockelkorn innoituksena luon-
nostellessaan uuden ns. uussaksalai-
sen koulun periaatteita (*Das indische
Problem*, 1903).

Nowotнын ensityö ja Adolf Bayers-
dorfin vuonna 1866 laatima kaksin-
kertainen teemaesimerkki esittivät
kriittisiä *Nowotny-katkoja*. Juuri ne
saivat innostuneimman vastaanoton
uussaksalaisilta laatijoilta, jotka
katsoivat kriittisen pelin kuuluvan
olennaisesti sommitelmaan, eli että
mustan teemanappula tai molemmat
niistä kyyditettiin kriittisen ruudun
huonommalle puolelle ennen teemat-

N45. Franz Schrüfer Vasárnapi Ujság 1875

5#

6+7

tista katkoa. Tässä kirjoitelmassa olen
jättänyt tämän lukuisia loistotehtäviä
synnyttäneen laadintasuuntauksen kä-
sittilemättä – satunnaisia esimerkkejä
lukuun ottamatta.

Sen sijaan olen keskittynyt niihin
moniin *suoran* (tai *välittömän*) *No-
wotny-katkon* variantteihin, joita kehi-
teltiin 1900-luvulla, erityisesti toisen
maailmansodan jälkeen. Yksi Pentti
Solan nerokkaimmista keksinnöistä oli
suomalainen Nowotny, joka on paitsi
Nowotny-pelin myös jatkettun hyök-
käyksen yksi variantti. Se onkin ollut
yksi Nowotнын hedelmällisimmistä
laajennuksista, jota on lisäksi hyödyn-
netty monien muiden varianttien syn-
nyttämisessä.

Nowotny on kaiken kaikkiaan
osoittautunut yhdeksi suosituimmista
teemoista. Yhtenä syynä on varmasti
ollut sekä sen yhdisteltävyys muihin
strategioihin että sovellettavuus eri-
pituisiin mattitehtäviin ja jopa loppu-
apumatti- ja itsemattitehtäviin. Kirjoi-
telmani ei pysty kuin hiukan raapai-
semaan pintaa, mutta kehotan lukijaa

tunkeutumaan pintaa syvemmälle
muiden laatimia töitä tutkimalla ja
oman laadinnan kautta.

Heterodoksisesti suuntautunut laa-
tijakin voi kaivaa esiin kultahippuja.
Yleisen määritelmän mukaan Nowot-
nyssa ”valkea uhraa nappulansa kah-
den erikulkuisen linjanappulan [rider]
leikkauspisteessä”. Aituri [Nightrider]
yhtenä katkottavana nappulana tu-
lee mieleen, mutta tehtäväshakillista
faunaahan riittää täyttämään pienen
eläintarhan.

Lähteet:

- Breuer, Josef: *Beispiele zur Ideen-
geschichte des Schachproblems*.
Die Schwalbe: Düsseldorf 1982.
- Chlubna, Friedrich: *Das Matt des
weißen Königs*. Eigenverlag: Wien
1995.
- Degener, Udo: *Von Ajec bis Zap-
pas. Problemschach-Lexikon der
Zweizüger-Themen*. Udo Degener
Verlag: Potsdam 2012. 2. korrigier-
te und erweiterte Auflage.
- *FIDE Album 1945–1955*. Šahovska
naklada: Zagreb 1964.
- *FIDE Album 1986–1988*. Edition
feenschach-phénix: Aachen 1995.
- Janevski, Živko & Stolev, Nikola:
*Sovremeniot pomošen mat vo dva
potega – The Modern Helpmate in
Two*. Skopje 1989.
- Kasparjan, Genrih M.: *Razvitie
etjudnyh idej*. Ajastan: Jerevan
1979.
- Litmanowicz, Władysław &
Gizycki, Jerzy: *Szachy od A do Z I*.

Sport i Turystyka: Warszawa 1986.

- Velimirović, Milan & Valtonen,
Kari: *The Encyclopedia of Chess
Problems. Themes and Terms*.
Šahovski informator: Beograd
2012.
- Zelepukin, Nikolaj P.: *Slovar’
šahmatnoj kompozitsii*. Zdorov’ja:
Kiev 1984.

Sähköiset/online/public domain -lähteet:

- PDB (Die Schwalbe)
- yacpdb (Dmitry Turevski)

Abbreviations:

Erik.palk. = Special Prize
palk. = Prize
kum. = Honorable Mention
main. = Commended
Ennen = before
v. = year
pieces: s = Pawn, R = Knight, L =
Bishop, T = Rook, D = Queen, K =
King
colors: m = black, v = white.

Summary

*In this article (1st part was published
in Tehtäväniekka 6/2013) I have dis-
cussed one of the most popular and
flexible themes, Nowotny, concentrat-
ing on the direct mate, mostly 2# inter-
pretations. The first by Antonin Now-
otny (N1) was a critical intersection
point rendering, and Adolf Bayersdor-
fer’s N3 in 1866 doubled the critical*

decoy of the black thematic pieces. However, a few examples excluded, I do not pay much attention to the New German approach to the theme.

I make an attempt to deal with Nowotny themes in chronological order, since sometimes the more recent innovations demand the appreciation of the older ones, simply because the new ones maybe syntheses of the older ones. The list of the names of the innovations is impressive: Latvian, Finnish, Romanian, English, Azerbaijan, Baku, Anglo-Latvian and Anglo-Finnish Nowotny. The labels are not, of course, transparent, and therefore definitions are needed. Maybe the new Encyclopedia of Chess Problems. Themes and Themes (Beograd 2012), or Udo Degener's Von Ajec bis Zappas (Potsdam 2012) can provide you with the assistance you need.

But the list is not yet complete: there are Bernard Nowotny, Half-Nowotny and Single-Threat Nowotny, Finnish Pseudo-Nowotny, Self-Nowotny, two kinds of Anticipatory Nowotnys (of which one is German Nowot-

ny), two kinds of Anti-Nowotnys, White Nowotny, Moscow Nowotny (a self-mate theme), and Chameleon Nowotny. Then there are particular kinds of Nowotnys for self- and help-mates.

I contend myself with giving you these lists, because I trust that the 45 examples with elementary Finnish help you to spot which is what. The title of this article is "Nowotny family is expanding I&II", and I was startled, as I saw how big the family has grown during 160 years!

As icing on the cake, there are yet a few task (or record) presentations: N36, N38, N43 and N44. Probably you are familiar with many examples, but I hope you find a few fresh and tasty ones, too.

The general condensed definition of Nowotny as "a move of a piece onto the intersection point of two enemy riders, the move usually creating a double threat" implies that the theme is also applicable in the heterodox realm, where the great number of different riders should offer new possibilities!